

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної
науково-практичної конференції

**«МЕНЕДЖМЕНТ ХХІ СТОЛІТТЯ:
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ВИКЛИКИ»**

19 травня 2022 року

Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет
Департамент агропромислового розвитку Полтавської ОВА
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України
ГО «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Сумський національний аграрний університет
ТОВ «Науково-виробничий центр сертифікації,
метрології та стандартизації»
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Science and research institute of social and economic development (Чехія)
Leibniz institute of agricultural development
in transition economies (Німеччина)
International centre for enterprise and sustainable development (Гана)
ISMA University (Латвія)
Administration of the universidad Carlos III de Madrid (Іспанія)
School of marketing, UNSW business school UNSW Sydney (Австралія)
Кооперативно-торговий університет Молдови
Євразійський національний університет ім. Л. Н. Гумільова (Казахстан)

Матеріали

VI Міжнародної науково-практичної конференції
«Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики»

19 травня 2022 р.

Полтава 2022

УДК 005 «20»
М 50

Менеджмент XXI століття : глобалізаційні виклики : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 19 травня 2022 р. Полтава : ПДАУ, 2022. 1310 с.

У матеріалах конференції розглядаються загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти методології та практики сучасного менеджменту.

Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів закладів вищої освіти, фахівців-практиків.

Редакційна колегія:

В.І. Аранчій, к.е.н., професор, ректор Полтавського державного аграрного університету,

О.А. Галич, к.е.н., професор, перший проректор Полтавського державного аграрного університету,

Т.В. Воронько-Невіднича, к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету,

М.В. Зось-Кіор, д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету,

Viktorii Riashchenko, Dr.oec., Prof., Expert of Latvian Council of Science, ISMA University of Applied Science, Riga, Latvia,

Emmanuel Kwesi Boon, Prof., Director of International Affairs International centre for Enterprise and Sustainable Development (ICED), Accra, Ghana,

Vladimir Melnyk, Dr., Associate Professor of Marketing Department of Business Administration University Carlos III of Madrid

Д.В. Дячков, д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету,

І.П. Потапюк, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету

Матеріали друкуються мовою оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.

© Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПДАУ заборонено

МИТНОЇ СПРАВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ..	1190
<i>Ю.В. Вакулєнко, М.О. Петренко</i>	
ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	1192
<i>О.В. Бараксіна, Н.О. Прокопенко</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНКИ-ФАХІВЦЯ	1195
<i>О.А. Власюк, Т.П. Дараган</i>	
УНІВЕРСИТЕТСЬКА АВТОНОМІЯ – ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	1198
<i>В.Л. Вороніна, С.С. Шабельник</i>	
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	1201
<i>А.С. Воронцова, В.Ю. Барвінок</i>	
ОСВІТНІ КЛАСТЕРИ ЯК ПОТЕНЦІАЛЬНИЙ РЕСУРС УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ.....	1204
<i>К.В. Гегедош</i>	
СТУПЕНЕВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: НА ЩО ВАРТО ЗВЕРНУТИ УВАГУ	1206
<i>О.П. Жук</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	1211
<i>М.І. Зелена, І.С. Лозова, Т.В. Бортнік</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ РОЗВИТКУ НАУКИ І НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ	1214
<i>Н.І. Кобзар, О.Ю. Омеліч</i>	
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	1217
<i>Л.В. Кузнецова</i>	
МІСЦЕ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ.....	1220
<i>Л.В. Мелєх</i>	
ФОРМАЛЬНИЙ ТА ІНФОРМАЛЬНИЙ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	1221
<i>І.П. Миколайчук, В.С. Попадін</i>	
ПРОЄКТНИЙ ПІДХІД ДО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	1227
<i>О.Ю. Нестор</i>	
ВПЛИВ МІСЦЕВИХ ЖИТЕЛІВ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ АКТИВІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ЇЇ РОЗВИТОК	1230

освітній системі. Так, наприклад, управління за допомогою освітніх кластерів не тільки допоможе створити компетентні інтелектуальні ресурси, але й забезпечити відсутність відтоку мізків закордон.

Робота виконана у рамках держбюджетних науково-дослідних розробок Сумського державного університету № д/р: 0120U102001 та № д/р: 0121U109553.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. В. Управління освітою. *Держава та регіони*, 2011. № 3. С. 1–8. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/3_2011/3_2011.pdf#page=8
2. Бебко С. В. Кластеризація освітнього простору та створення міжнародних консорціумів. *Економіка та суспільство*, 2020. № 22. С. 1-6. DOI:10.32782/2524-0072/2020-22-65.
3. Мотуз К. М. Застосування кластерного підходу в освіті в умовах розвитку інформаційного суспільства. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та праві : матеріали міжнар. наук.-практ. конференції* (м. Київ, 19-20 квіт. 2018р.). Київ, 2018. С. 216–217.
4. Gryshchenko I., Ganushchak-Efimenko L., Valeriia Shcherbak V., & el. Making use of competitive advantages of a university education innovation cluster in the educational services market. *European Journal of Sustainable Development*, 2021. Vol. 10, No. 2. P. 336–348. DOI: 10.14207/ejsd.2021.v10n2p336.
5. Pradela A. Model of cooperation of the system of staff education for industry – conceptual framework of educational cluster. *Management systems in production engineering*, 2014. Vol. 1, No. 13, P. 20–26. DOI: 10.12914/MSPE-04-01-2014.
6. Любченко Н. Потенціал освітнього кластера як ресурс інноваційного розвитку системи освіти в умовах суспільних трансформацій. *Університет менеджменту освіти*, 2017. №1. С. 84–91.

К.В. Гегедош, доктор філософії з економіки, магістр менеджменту
Національна торговельна компанія ТОВ “АВ метал груп”

СТУПЕНЕВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: НА ЩО ВАРТО ЗВЕРНУТИ УВАГУ

Україна вже більше 30-ти років є активним учасником світових господарських процесів. Освітній та науковий напрямки не залишилися осторонь, так як спільне проведення країнами навчальних занять для студентів через програми обміну, закордонних стажувань для викладачів, міжнародних наукових досліджень і конференцій, – в результаті є надзвичайно важливим виробленим продуктом (саме знання), який

призводить до зростання світового ВВП. Водночас, кожна держава має право створювати та доповнювати і власні механізми для покращення організації побудови економічних процесів. А тому, у даній доповіді я би хотів тезисно наголосити на тому, – на що варто звернути увагу в сучасній ступеневій системі України, щоб покращити мотивацію громадянам здобувати щаблі (рівні) вищої освіти та науки і тим самим створити потужний трудовий потенціал, який сприятиме зростанню національного ВВП.

Здобувач освітнього ступеня “бакалавр” потрібний всьому населенню країни. Обґрунтувати це можна тим, що даний ступінь значно розширює кругозір індивіда за рахунок предметів загальної підготовки (філософія, релігієзнавство, культурологія, політологія і т. д.) та одночасно готує фахових спеціалістів відповідного напрямку. Це дозволяє людині, як знайти кращі умови на ринку праці, так і бути більш соціально грамотним і духовно розвинутим.

Здобувач освітнього ступеня “магістр” – це вибір людини, яка прагне стати справжнім професіоналом у відповідній спеціальності, так як отримує вже найбільші ази сучасного ведення своєї діяльності. Вважаю, що вступ на дану ступінь необхідно здійснювати при умові, що абітурієнт має практичний досвід за спеціальністю на яку планує вступати не менше трьох років. Це дуже актуально, так як отримуючи практичний досвід, особа по іншому починає розуміти, які знання їй треба доотримати щоб стати конкурентоспроможним та затребуваним фахівцем. Однак, мають бути певні особливості при вступі:

1) якщо особа вступає на спеціальність магістра не маючи відповідної спеціальності у дипломі бакалавра, то навчання повинно проходити щонайменше 2 роки;

2) якщо особа вступаючи на спеціальність магістратури має і відповідний диплом бакалавра, то навчання повинно проходити як і зараз – щонайменше 1,5 роки.

На магістратурі важливо обов’язково впроваджувати дуальну форму навчання або за місцем роботи здобувача, або, якщо у нього її немає – за укладеними договорами між закладом вищої освіти та відповідними організаціями.

Навчання ж на бакалавраті ні в якому разі не повинно бути на

дуальній основі, так як особа отримуючи комплекс нових знань з фахових та загальних предметів, фізично не зможе відвідувати роботу. Отримання нових знань потребує багато часу: це відвідування аудиторних занять; засвоєння отриманих знань у вільний від аудиторних годин час (пошук відповідної літератури, вивчення знайденого, тезисне конспектування для нагадування); проведення індивідуальних та самостійних робіт з опрацюванням літератури за темами курсу. Потрібно не забувати, що людині необхідний і повноцінний відпочинок для відновлення енергії вирішувати нові завдання на наступний день. Тому, запровадження дуальної форми навчання на бакалавраті є неприпустимим.

В Україні з 2019 року вперше розпочався етап присудження освітньо-наукового ступеня “доктор філософії” Міністерством освіти і науки України за результатами роботи разових спеціалізованих вчених рад. З 2022 року цей ступінь присуджують вже самі заклади вищої освіти на основі акредитованих програм Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Таким чином, це період початку заміни підготовки старої радянської системи щодо присудження наукового ступеня “кандидат наук” на новий, вже освітньо-науковий ступінь “доктор філософії” європейського зразка згідно підписаних Болонських декларацій.

Освітньо-науковий ступінь “доктор філософії” є важливим для сучасного суспільства. Деякі особистості мають від природи по особливому розвинуті креативні здібності вирішувати нестандартні завдання (хоча результат не завжди може бути ефективним та правильним). Докторська програма ж дає можливість навчитися мислити правильно при вирішенні нестандартних завдань. Це обумовлено тим, що проведення освітньої підготовки здійснюється за предметними курсами, які є інноваційними у світовому контексті та постійне проведення по них індивідуальних завдань під керівництвом досвідчених і авторитетних вчених, допомагає особистості здобути практику ведення складних наукових досліджень. На основі отриманого такого досвіду (зазвичай проходить на основі перших двох років навчання), аспірант готовий приступати до написання дисертації.

Проте, не всі аспіранти закінчують аспірантуру із захистом дисертації. Причини бувають різні. Одним не вистачило часу, однак вже найближчим часом виходять на захист, а інші зрозуміли, що отриманих знань більш ніж достатньо для використання їх у практичній сфері діяльності, тому не планують продовжувати працювати у наукових установах чи закладах вищої освіти. Тобто, вченими повноцінними вони так і не стали, але вже і не аспіранти початківці. У Великій Британії, аспірантів, які закінчили освітню підготовку в аспірантурі, проте не захистили дисертацію, – прийнято неформально називати кандидат у науку. Тому, вважаю, що в Україні враховуючи високу кількість аспірантів, які пройшли успішну освітню підготовку в аспірантурі але не виконали наукову складову (захист дисертації), – здобувачу заклад вищої освіти повинен присуджувати ступінь “Кандидат у науку”, який чітко вказуватиме на вищий рівень підготовки, аніж у магістрів. Звісно, це буде виключно національною особливістю, яку закордоном не будуть приймати до значної уваги, але в рамках України це буде престижним дипломом на ринку праці, який допомагатиме здобувати кращі кар’єрні можливості.

Аспіранти, які вирішили стати справжніми вченими і зуміли захистити дисертацію – здобули справжні новаторські здібності вирішувати проблемні питання філософського життя людини по відповідних спеціальностях. Такі люди можуть обрати два шляхи продовження свого наукового життя – або почати активно впроваджувати здобуті знання і вважатися вченими-практиками, або продовжити свою діяльність у педагогічній сфері навчаючи мислити майбутнє покоління країни і бути вченими теоретиками.

У цей же час, між вищими урядовими посадовцями країни здійснюється полеміка щодо скасування наукового ступеня “доктор наук”. Поясненням цьому може слугувати те, що у решти країн світу такого ступеня не існує, так як він еквівалентний “доктору філософії”. Противники ж зазначають, що у Німеччині та Польщі є додаткова присвоєна кваліфікація до диплому доктора філософії – “доктор габілітований”, і ніби її можна вважати еквівалентом українського ступеня “доктор наук”. Водночас, у вище зазначених країнах, доктором

габілітованим вважають вченого, який доопрацював результати дисертації, яка була ним раніше захищена для ступеня доктора філософії та одночасно розвинув ці дослідження поглибивши і опублікувавши їх вже у формі монографії. Останнє треба буде презентувати перед вченими, які є фахівцями за даним науковим напрямком. Проте, в Україні як і в Росії, для здобуття ступеня “доктор наук” має бути розвинений вже новий напрямок дослідження, який не повторюється за результатами минулої (кандидатської) дисертації. Чи вважається це правильним – питання залишається відкритим.

Виникає запитання – для чого потрібно зберегти *ступінь “доктор наук”*? Бо це визнання вченого країною на найвищому рівні. Чому? Тому, що це людина, яка занурившись одного разу у світ науки під час написання першої дисертації, у результаті побачила весь спектр нерозкритих запитань, які залягають у фундамент розвитку нашої цивілізації. Такий вчений вже не може стриматись щоб не почати розкривати світу кожен наступний спектр тієї “веселки”, яка зробить наш світ яскравішим і комфортнішим. Це доказ того, що науковець росте як експерт у відповідній галузі науки і намагається світу дати фундаментальні пояснення причинно-наслідкових зв'язків природи людського буття чи його виходу із кризового становища.

А тому, важливо наголосити і на винагороди, які повинні отримувати науковці за свою роботу.

Останнім часом урядовці говорять про те, що необхідно відмінити доплати за наукові ступені. Диплом доктора філософії вважається освітньо-науковим ступенем, протягом якого здобувач проходить навчання по спеціальності, а також вчиться проводити по них наукові дослідження та методики викладання відповідних дисциплін. Тобто, даний ступінь є перепусткою на ринок праці у наукові заклади та заклади вищої освіти. Це можливість претендувати на посади: доцент, старший дослідник, професор, завідувач кафедри, декан, ректор. Тому, доплату по даному диплому не обов'язково потрібно надавати особі, яка працює на зазначених посадах (на розсуд кожного окремого закладу), так як така особа вже отримує можливість обіймати вищі посади (а відповідно і заробітну плату) у відповідних

установах. Тим більше, у державному секторі доплат за даним ступенем взагалі не повинно бути встановлено, так як часто державні чини здобувають даний диплом виключно заради фінансової винагороди, і тому їхні дослідження найбільш часто підлягають академічній недоброчесності.

Диплом же доктора наук – це вже зовсім інший, вищий рівень становлення вченого, а тому встановлення доплати у розмірі щонайменше 50% до посадового окладу, – є оправданим та достойним винагородженням тієї нелегкої праці та годино-років, над якими вчений присвячував своє життя поетапно розкриваючи раніше не відомі людству знання.

Поданий матеріал представлений для широкого обговорення зацікавлених осіб, які бажають долучитися і вирішити дискусійні вузькі місця у ступеневій системі України. Дана доповідь повинна стати початком підготовки доповнення до Законів України, які регламентують освітній, науковий та фінансовий аспект.

О.П. Жук, к.е.н., доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Одним із важливих чинників успіху більшості організацій є вміння бути гнучкими, швидко адаптуватися до умов середовища, в якому вони працюють. Зважаючи на це, в сучасних умовах ведення бізнесу в Україні дистанційна робота має ряд переваг, а для окремих видів діяльності чи суб'єктів господарювання вона стала єдиним способом виживання.

Більшість українського бізнесу, не зважаючи на певні очікування та тенденції, не була готова до початку військових дій. Як показали опитування компанії ggs.ua, до початку війни релокувати весь колектив або його частину у безпечні регіони чи інші країни змогли одиниці компаній. В основному це були компанії ІТ-сектору [1]. Тому значна частина компаній перейшла на віддалений спосіб організації роботи, однією із форм якого є дистанційна робота.

Дистанційна робота – це форма організації праці, за якої

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>